

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

_____ Л.І.Чорний
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ 2017 року
М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ФІНАНСИ, ГРОШІ І КРЕДИТ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 073 Менеджмент
галузі знань 07 Управління та адміністрування
за денною формою навчання**

м. Хмельницький
2017

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	2
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 2
	1.2.	Лекції	3
	1.3.	Семінарські заняття	– 5
	1.4.	Самостійна робота студентів	– 17
	1.5.	Індивідуальні завдання	– 25
	1.6.	Підсумковий контроль	– 28
2.	Схема нарахування балів	–	30
3.	Рекомендовані джерела	–	32
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	35

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усь ого	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
III семестр													
Тема 1. Сутність та функції фінансів	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Фінансова система та фінансовий механізм	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Податкова система держави	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Державні доходи та видатки	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Фінанси населення	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Фінансовий ринок	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Міжнародні фінанси	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Сутність та функції грошей	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Тема 11. Грошовий оборот і грошові потоки	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 12. Грошовий ринок	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Тема 13. Грошові системи	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Тема 14. Інфляція та грошові реформи	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Тема 15. Валютні відносини та валютні системи	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
Тема 16. Кредит у ринковій економіці	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
Тема 17. Центральний банк та його роль в економіці	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
Тема 18. Комерційні банки як основна ланка кредитної системи	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	150	36	36	-	-	78	-	-	-	-	-	-	-

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Сутність та функції фінансів	2
1.1.	Предмет науки про фінанси. Фінанси як специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису.	
1.2.	Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія.	
1.3.	Фінансові категорії. Взаємозв'язок фінансів та інших економічних категорій.	
1.4.	Функції фінансів та їх характеристика.	
2	Фінансова система та фінансовий механізм	2
2.1.	Поняття фінансової системи. Структура фінансової системи за внутрішньою будовою та організаційною структурою.	
2.2.	Поняття і склад фінансового механізму. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.	
2.3.	Поняття та система фінансового права.	
2.4.	Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання.	
3	Податкова система держави	2
3.1.	Сутність, призначення та необхідність податків. Функції податків.	
3.2.	Елементи податку. Принципи оподаткування.	
3.3.	Податкова політика і податкова система держави.	
4	Бюджет і бюджетна система держави	2
4.1.	Сутність бюджету як економічної категорії. Функції бюджету.	
4.2.	Бюджетний устрій і бюджетна система. Принципи побудови бюджетної системи.	
4.3.	Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування.	
4.4.	Сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту. Допустимі межі та джерела покриття бюджетного дефіциту.	
5	Державні доходи та видатки	2
5.1.	Економічна сутність державних доходів. Значення державних доходів.	
5.2.	Централізовані державні доходи.	
5.3.	Сутність, характеристика, склад державних видатків.	
5.4.	Класифікація державних видатків.	
5.5.	Суть і значення державного кредиту.	
5.6.	Поняття державного боргу, його види та характеристика.	
6	Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій	2
6.1.	Необхідність і сутність фінансів підприємств. Фінанси підприємств - основа фінансової системи держави.	
6.2.	Функції фінансів підприємств та принципи їх організації.	
6.3.	Організаційно-правові форми суб'єктів господарювання.	
6.4.	Особливості організації фінансових відносин залежно від галузевих особливостей та сфер бізнесу.	
7	Фінанси домогосподарств	2
7.1.	Сутність фінансів домогосподарств, їх значення та зв'язок з іншими складовими фінансової системи.	
7.2.	Джерела формування доходів домогосподарств та їх класифікація.	
7.3.	Порядок використання доходів домогосподарств. Фактори, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження.	

8	Фінансовий ринок	2
8.1.	Сутність, призначення та роль фінансового ринку як механізму перерозподілу коштів.	
8.2.	Суб'єкти фінансового ринку та їх функції.	
8.3.	Класифікація структурних складових фінансового ринку.	
8.4.	Фондовий ринок: особливості та роль у розвитку ринкової інфраструктури.	
9	Міжнародні фінанси	2
9.1.	Суть і функції міжнародних фінансів.	
9.2.	Міжнародний фінансовий ринок і його характеристика.	
9.3.	Міжнародні фінансові інституції, їх завдання і сфери діяльності.	
10	Сутність та функції грошей	2
10.1.	Походження, сутність та концепції виникнення грошей.	
10.2.	Форми грошей.	
10.3.	Функції грошей.	
11	Грошовий оборот і грошові потоки	2
11.1.	Грошовий оборот: сутність і складові. Основні суб'єкти грошового обороту.	
11.2.	Структура грошового обороту за економічним змістом та формою платіжних засобів.	
11.3.	Грошові потоки та критерії їх класифікації. Модель сукупного грошового обороту.	
11.4.	Закони грошового обігу. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають.	
12	Грошовий ринок	2
12.1.	Гроші як об'єкт купівлі-продажу. Сутність та особливості функціонування грошового ринку.	
12.2.	Попит на гроші. Теоретичні моделі та основні мотиви попиту на гроші.	
12.3.	Пропозиція грошей і механізм її формування.	
13	Грошові системи	2
13.1.	Суть грошової системи і її призначення та місце в економічній системі держави.	
13.2.	Основні типи грошових систем та їх еволюція.	
13.3.	Формування грошової системи України.	
14	Інфляція та грошові реформи	2
14.1.	Суть, види та закономірності розвитку інфляції.	
14.2.	Причини та економічні наслідки інфляції.	
14.3.	Особливості інфляції в Україні.	
14.4.	Грошові реформи та методи їх проведення.	
15	Валютні відносини та валютні системи	2
15.1.	Сутність валютних відносин. Поняття та види валюти.	
15.2.	Валютний курс, його функції та види. Порядок визначення валютних курсів.	
15.3.	Валютні системи: поняття, структура, призначення та види.	
15.4.	Основні елементи національної валютної системи	
16	Кредит у ринковій економіці	2
16.1.	Загальні передумови формування кредитних відносин. Еволюція кредитних відносин.	
16.2.	Необхідність та сутність кредиту. Кредит як форма руху вартості на зворотній основі.	
16.3.	Основні функції кредиту. Суб'єкти та об'єкти кредитних відносин.	
16.4.	Поняття кредитної системи, її роль та місце в сучасному	

	економічному просторі.	
17	Центральний банк та його роль в економіці	2
17.1.	Центральний банк як орган державного грошово-кредитного регулювання економіки. Функції центрального банку.	
17.2.	Національний банк України: його завдання, функції та історія розвитку.	
17.3.	Грошово-кредитна політика НБУ.	
18	Комерційні банки як основна ланка кредитної системи	2
18.1.	Суть, призначення та класифікація комерційних банків.	
18.2.	Загальна характеристика банківських операцій.	
18.3.	Основні показники діяльності банку.	
	Усього	36

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Сутність та функції фінансів. Фінансова система та фінансовий механізм

Питання для усного опитування та дискусії

1.1 Специфічні ознаки фінансів, характерні риси та суспільне призначення. Мікро- і макrorівні вивчення фінансів.

1.2 Прояви розподільчої функції фінансів у процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту; контрольної - в організації контролю за розподілом і цільовим використанням грошових фондів; регулюючої - у стимулюванні (дестимулюванні) соціально-економічних процесів у суспільстві.

1.3 Сутність і джерела формування фінансових ресурсів.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінанси, фінансові відносини, фінансові ресурси, фінансові категорії, функції фінансів, контрольна функція фінансів, регулююча функція фінансів, товарно-грошові відносини, розподіл і перерозподіл валового внутрішнього продукту, об'єкти фінансових відносин, суб'єкти фінансових відносин, фінансові ресурси держави, фінансові ресурси підприємства, фінансові ресурси населення.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- предмет науки про фінанси;
- фінанси як специфічна форма суспільних відносин;
- фінанси як підсистема економічного базису;
- специфічні ознаки фінансів;
- рівні вивчення фінансів;
- централізовані та децентралізовані фінансові ресурси;
- взаємозв'язок фінансів та інших економічних категорій;
- економічне вчення про товарно-грошові відносини, розширене відтворення, природу і функції держави;
- специфіка товарно-грошових відносин і функцій держави в умовах ринкової економіки;
- розподільча, контрольна, регулююча функції фінансів.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Фінансова система та фінансовий механізм

Питання для усного опитування та дискусії

2.1. Фінансова система як об'єкт управління. Сфери та ланки фінансових відносин, їх

взаємозв'язки.

2.2. Державні фінанси та їх ланки: державний бюджет і місцеві бюджети, державні цільові фонди; фінанси державного сектора економіки, державний кредит, резервні та страхові фонди органів державної влади.

2.3. Фінансова політика - складова частина економічної і соціальної політики держави. Зміст і завдання фінансової політики.

2.4. Стратегія й тактика фінансової політики. Фінансова політика України на сучасному етапі.

2.5. Зміст і призначення фінансового контролю. Види, форми, методи фінансового контролю.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінансова система, державний бюджет, місцеві бюджети, державні цільові фонди, фінанси державного сектора економіки, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси комерційних підприємств і організацій, фінанси некомерційних підприємств та організацій, фінансовий ринок, ринок грошей, ринок кредитних ресурсів, ринок цінних паперів, ринок фінансових послуг, фінансова політика, фінансова стратегія, фінансова тактика, фінансовий механізм, фінансові методи, господарський механізм, управління фінансами, органи управління фінансами, фінансове планування, фінансові важелі, фінансові стимули, фінансові санкції, фінансове регулювання, фінансовий контроль, зведений фінансовий баланс держави, фінансове право.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- поняття фінансової системи;
- структура фінансової системи за внутрішньою будовою та організаційною структурою;
- взаємозв'язки між сферами та ланками фінансових відносин;
- ланки державних фінансів;
- складові фінансів суб'єктів господарювання;
- сутність та зміст фінансової політики як складової економічної і соціальної політики держави;
- взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Податкова система держави

Питання для усного опитування та дискусії

3.1. Характерні риси податків, відрахувань і платежів.

3.2. Характеристика елементів податку.

3.3. Податкова система і податкова політика в Україні.

3.4. Характеристика основних податків в Україні.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: податки, відрахування, платежі, функції податків, елементи податку, об'єкт оподаткування, платники податків, джерела сплати податків, одиниця оподаткування, податкові ставки, податкові пільги, податкова система, податкова політика, непрямі податки, прямі податки, майнові та ресурсні платежі, податкове регулювання, фіскальна функція податків, регулююча функція податків, податковий кредит, податкові канікули, податкова знижка.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність, призначення та необхідність податків;
- основні функції податків;
- розмежування податків, відрахувань і платежів;
- взаємозв'язок податків з іншими розподільчими категоріями (кредит, заробітна плата, собівартість, ціна);
- основні елементи податку та принципи оподаткування;
- об'єктивна необхідність податкової системи;
- поняття податкової системи;
- структурна побудова податкової системи;
- взаємозв'язок податкової системи та податкової політики;
- класифікація податків;
- загальнодержавні та місцеві податки і збори;
- прямі та непрямі податки.

Семінарське заняття 4

Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Призначення та роль бюджету держави.
- 4.2. Бюджетна система та принципи її побудови.
- 4.3. Показники стану бюджету - бюджетний надлишок і бюджетний дефіцит.
- 4.4. Бюджетний процес.
- 4.5. Міжбюджетні відносини.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бюджетна система, бюджетний устрій, доходи, видатки, бюджетні резерви, централізовані фінансові ресурси, децентралізовані фінансові ресурси, дотації, субсидії, субвенції, бюджетна класифікація, бюджетне планування, бюджетне прогнозування, бюджетний дефіцит, межі бюджетного дефіциту, джерела покриття бюджетного дефіциту, бюджетний процес, виконання бюджету, фінансові ресурси місцевого самоврядування, місцевий бюджет, фінансова автономія.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність бюджету як економічної категорії;
- основне призначення та роль бюджету держави;
- головні суб'єкти бюджетних відносин;
- бюджет як основний фінансовий план держави;
- провідна та координуюча роль бюджету у системі фінансових планів;
- економічний зміст понять «бюджетний надлишок» і «бюджетний дефіцит»;
- сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту;
- класифікація бюджетного дефіциту;
- особливості функціонування фінансових ресурсів місцевого самоврядування;
- роль місцевих бюджетів у становленні та розвитку місцевого самоврядування;
- поняття фінансової автономії місцевих бюджетів;
- взаємовідносини між ланками бюджетної системи;
- форми взаємовідносин між ланками бюджетної системи;
- зміст бюджетного субсидювання та його види: субсидії, субвенції, дотації.

Семінарське заняття 5

Тема 5. Державні доходи та видатки

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Доходи державного бюджету. Принципи організації системи доходів бюджету та джерела їх формування. Методи формування доходів державного бюджету.
- 5.2. Класифікація доходів бюджету.
- 5.3. Сутність, склад і структура видатків державного бюджету.
- 5.4. Сутність і принципи кошторисного фінансування. Кошторис: види та його основні елементи.
- 5.5. Форми державного кредиту та класифікація державних позик.
- 5.6. Сутність та наслідки державного боргу.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: державні доходи, доходи державного бюджету, державний кредит, доходи державних цільових фондів, податкові надходження, державні позики, емісійний дохід, неподаткові доходи бюджету, децентралізовані державні доходи, доходи державних підприємств та організацій.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- економічна сутність державних доходів;
- значення державних доходів;
- централізовані державні доходи: доходи державного бюджету, державний кредит, доходи державних цільових фондів;
- класифікація доходів державного бюджету;
- доходи державних підприємств та організацій, як складова частина державних доходів;
- економічна сутність видатків бюджету;
- фактори, що визначають структуру державних видатків;
- класифікація видатків бюджету;
- кошторис та його основні елементи;
- принципи кошторисного фінансування;
- суть і значення державного кредиту;
- об'єктивна необхідність і можливість використання державного кредиту;
- поняття державного боргу;
- характеристика державних боргових цінних паперів.

Семінарське заняття 6

Тема 6. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Грошові фонди і фінансові ресурси підприємств, особливості їх формування в умовах ринку.
- 6.2. Склад грошових фондів і доходів підприємств, порядок їх утворення і використання в умовах ринку.
- 6.3. Джерела формування доходів. Поділ коштів підприємства на власні та залучені.
- 6.4. Економічний зміст прибутку, його склад та види.
- 6.5. Джерела формування та напрями використання коштів неприбуткових організацій. Сутність понять «благодійництво», «спонсорство», «меценатство».

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінанси підприємств, організаційно правові форми суб'єктів господарювання, фінансові ресурси підприємств, власні кошти підприємства, залучені кошти підприємства, виручка від реалізації продукції, види витрат, собівартість, прибуток, прибуток неприбуткових організацій, благодійництво, спонсорство, меценатство.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- необхідність і сутність фінансів підприємств;
- фінанси підприємств як основа фінансової системи держави;
- особливості організації фінансових відносин залежно від галузевих особливостей, галузей економіки, сфер бізнесу;
- сутність та склад грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств;
- особливості формування грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств в умовах ринку;
- порядок використання грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств;
- порядок визначення показника виручка від реалізації продукції, робіт і послуг та її розподіл;
- основні види витрат підприємства;
- собівартість продукції та її складові;
- особливості формування прибутку суб'єктів господарювання різних форм власності;
- фінанси неприбуткових організацій та їх види;
- особливості та завдання неприбуткових організацій.

Семінарське заняття 7

Тема 7. Фінанси домогосподарств

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Сутність, функції та призначення домогосподарств.
- 7.2. Формування фінансових ресурсів домогосподарств.
- 7.3. Використання фінансових ресурсів домогосподарств.
- 7.4. Заощадження та інвестиційна діяльність домогосподарств.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінанси населення, джерела формування доходів населення, доходи населення, споживання, заощадження, функція споживання, функція заощадження, фінансовий портфель громадянина, споживчий портфель, накопичувальний портфель, інвестиційний портфель, портфель нагромадження, складові інвестиційного портфеля, складові портфеля нагромадження.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- зв'язок домогосподарств населення з іншими складовими фінансової системи;
- фінансові ресурси домогосподарств та джерела їх формування;
- основні фактори, що впливають на рівень доходів населення;
- фактори, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження;
- мотиви утворення заощаджень населення;
- класифікація заощаджень домогосподарств;
- сучасні тенденції формування заощаджень населення України;
- сутність фінансового портфеля громадянина;
- склад фінансового портфеля громадянина;

- зміст накопичувального споживчого портфеля;
- зміст інвестиційного споживчого портфеля;
- фактори, що сприяють перетворенню заощаджень на інвестиції;
- основні складові інвестиційного портфеля;
- складові портфеля нагромадження.
- розмежування основних ознак портфеля нагромадження та інвестиційного портфеля.
- проблеми формування заощаджень населення України в сучасних умовах.

Семінарське заняття 8

Тема 8. Фінансовий ринок

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Сутність, функції та призначення фінансового ринку.
- 8.2. Суб'єкти фінансового ринку, їх класифікація та функції.
- 8.3. Інструменти фінансового ринку, їх класифікація та характеристика.
- 8.4. Структура фінансового ринку.
- 8.5. Державне регулювання фінансового ринку.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінансовий ринок, суб'єкти фінансового ринку, грошовий ринок, ринок капіталів, ринок позичкових капіталів, ринок банківських кредитів, ринок цінних паперів, страховий ринок.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- фінансовий ринок як механізм міжгалузевого перебігу капіталу, та перерозподілу коштів;
- основні функції фінансового ринку;
- класифікація структурних складових грошового ринку;
- характеристика ринку капіталів;
- сутність ринку банківських кредитів;
- особливості функціонування ринку цінних паперів;
- економічна сутність страхового ринку;
- взаємозв'язок складових фінансового ринку.

Семінарське заняття 9

Тема 9. Міжнародні фінанси

Питання для усного опитування та дискусії

- 9.1. Сутність і функціональне призначення міжнародних фінансів.
- 9.2. Міжнародний фінансовий ринок: сутність, особливості та класифікація.
- 9.3. Міжнародний ринок банківських кредитів.
- 9.4. Міжнародні фінансові інституції. Діяльність МВФ і Світового банку.
- 9.5. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: міжнародні фінанси, міжнародна фінансова інтеграція, зовнішньоекономічна діяльність, зовнішньоекономічна політика держави, валютні системи, валютна політика держави, міжнародний фінансовий ринок, міжнародний кредит, Європейський валютний союз.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність, призначення та роль міжнародних фінансів;
- форми зовнішньоекономічної діяльності;
- необхідність регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- інструменти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- форми та засоби регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- державне регулювання валютних відносин в Україні;
- види валютних систем та їх структура;
- особливості функціонування міжнародного фінансового ринку;
- вплив міжнародного фінансового ринку на національні фінансові ринки та національну економічну систему держави;
- класифікація міжнародних кредитів;
- основні повноваження Європейського валютного союзу
- особливості організації міжнародних фінансових зв'язків України та ЄС;
- основні аспекти співпраці України з міжнародними фінансовими інституціями.

Семінарське заняття 10

Тема 10. Сутність та функції грошей

Питання для усного опитування та дискусії

- 10.1. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив.
- 10.2. Форми грошей та їх еволюція.
- 10.3. Функції грошей, їх суть та сфера використання.
- 10.4. Електронні гроші.
- 10.5. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси. Ціна грошей як капіталу: альтернативна вартість, зберігання грошей та процент.
- 10.6. Гроші як інструмент регулювання економіки.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: гроші, мінова вартість грошей, споживча вартість грошей, товари першої необхідності, благородні метали, демонетизація золота, кредитні гроші, казначейські зобов'язання, зобов'язання центрального банку, електронні гроші, вартість грошей, купівельна спроможність, ціна грошей, альтернативна вартість, зберігання грошей, процент, функції грошей, функція міри вартості, функція засобу обігу, функція засобу платежу, функція засобу нагромадження, світові гроші.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- поява грошей як об'єктивний наслідок розвитку товарного виробництва та обміну;
- портфельний підхід до визначення суті грошей;
- гроші як форма прояву суспільних відносин;
- специфіка прояву суті грошей у різних економічних системах;
- гроші як особливий товар, мінова й споживча вартість грошей як товару;
- натурально-речові форми грошей, причини та механізм їх еволюції;
- еволюція кредитних грошей від урядових (казначейських) зобов'язань до зобов'язань центрального банку;
- роль держави в утвердженні кредитних зобов'язань;
- специфічний характер вартості грошей;
- купівельна спроможність як вираз вартості грошей при різних їх формах;
- вплив зміни вартості грошей на економічні процеси;

- зміна впливу кількісних параметрів грошей на економіку на коротко- та довгострокових інтервалах.

Семінарське заняття 11

Тема 11. Грошовий оборот і грошові потоки

Питання для усного опитування та дискусії

- 11.1. Грошові платежі як елементарні складові грошового обороту.
- 11.2. Безготівковий грошовий оборот.
- 11.3. Готівковий грошовий оборот. Співвідношення між безготівковим і готівковим грошовим оборотом та подальша його тенденція.
- 11.4. Поняття грошової маси, грошові агрегати та грошова база.
- 11.5. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей комерційних банків.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: грошові платежі, сукупний грошовий оборот, фінансові посередники, національний дохід, національний продукт, параметри грошового обороту, фіскально-бюджетний оборот, кредитний оборот, фінансовий оборот, безготівковий грошовий оборот, готівковий грошовий оборот, грошові потоки, модель сукупного грошового обороту, грошові потоки припливу, грошові потоки відпливу, грошові агрегати, грошова база, грошова маса, швидкість обігу грошей, показники інтенсифікації руху грошей, первинна емісія, вторинна емісія, грошовий мультиплікатор, банкноти, розмінна монета, депозитні гроші, векселі, чеки.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- поняття грошового обороту як процесу руху грошей;
- елементарні складові грошового обороту;
- сукупний грошовий оборот і оборот грошей у межах індивідуального капіталу;
- основні ринки, що взаємопов'язуються грошовим оборотом;
- співвідношення між безготівковим і готівковим грошовим оборотом;
- тенденції розвитку безготівкового та готівкового грошового обороту;
- канали надходження грошей та їх вилучення з грошового обороту;
- характеристика основних видів грошових потоків;
- взаємозв'язок між окремими видами грошових потоків;
- грошова маса та основні форми її існування;
- характеристика грошових агрегатів;
- зміст первинної емісії центрального банку;
- вторинна емісія депозитних грошей комерційних банків.

Семінарське заняття 12

Тема 12. Грошовий ринок

Питання для усного опитування та дискусії

- 12.1. Чинники, що визначають параметри попиту на гроші. Номінальний та реальний попит на гроші.
- 12.2. Механізм формування пропозиції грошей. Грошова база. Банківські резерви.
- 12.3. Банкнотна та депозитна емісія.
- 12.4. Суб'єкти грошового ринку.
- 12.5. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: ринок грошей, ринок капіталів, суб'єкти грошового ринку, банки, небанківські фінансово-кредитні структури, попит на гроші, моделі попиту на гроші, сукупний попит на гроші, попит на гроші для трансакцій, попит на гроші як на активи, параметри попиту на гроші, номінальний попит на гроші, реальний попит на гроші, пропозиція грошей, грошова база, банківські резерви, грошовий мультиплікатор, банкнотна емісія, депозитна емісія, рівновага на грошовому ринку, процент, рівноважна процентна ставка.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- економічна характеристика попиту на гроші;
- теоретичні моделі попиту на гроші;
- основні мотиви (джерела) сукупного попиту на гроші;
- розмежування попиту на гроші для трансакцій і попиту на гроші як на активи;
- відмінності між номінальним та реальним попитом на гроші;
- чинники, що визначають параметри попиту на гроші;
- економічна характеристика пропозиції грошей;
- загальні теоретичні положення пропозиції грошей;
- характеристика механізму формування пропозиції грошей;
- сутність поняття «грошова база»;
- роль кредитної системи у формуванні пропозиції грошей;
- особливості банкнотної та депозитної емісії;
- рівновага на грошовому ринку та відсоток;
- основні фактори, що визначають рівновагу грошового ринку;
- сутність рівноважної відсоткової ставки.

Семінарське заняття 13

Тема 13. Грошові системи

Питання для усного опитування та дискусії

- 13.1. Елементи грошової системи та їх характеристика.
- 13.2. Склад грошової системи.
- 13.3. Основні типи грошових систем, їх еволюція.
- 13.4. Становлення та розвиток грошової системи України.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: грошова система, моделі побудови грошових систем, елементи грошової системи, система безготівкових розрахунків, система готівкового обігу, валютна система, біметалізм, система паралельних валют, система подвійної валюти, монометалізм, золотомонетний стандарт, золотозлитковий стандарт, золотодевізний стандарт, регульовані грошові системи, система паперово-грошового обігу, система природного (кредитного) обігу, неринкові грошові системи, ринкові грошові системи, відкриті грошові системи, закриті грошові системи, національна валюта.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- поняття грошової системи;
- основні принципи організації та моделі побудови грошових систем;
- призначення та місце грошової системи в економічній системі країни;
- вплив національних та історичних традицій на зміст елементів грошової системи.
- характеристика елементів грошової системи;
- еволюція основних типів грошових систем;

- саморегульовані грошові системи та їх історичні форми;
- біметалізм (система паралельних валют, система подвійної валюти, система “кульгаючої” валюти);
- монеметалізм (золотомонетний стандарт, золотозлитковий стандарт, золотодевизний стандарт);
- система паперово-грошового обігу.

Семінарське заняття 14

Тема 14. Інфляція та грошові реформи

Питання для усного опитування та дискусії

- 14.1. Сутність інфляції. Вплив інфляції на виробництво, зайнятість і життєвий рівень.
- 14.2. Основні показники вимірювання інфляції. Методи регулювання інфляції.
- 14.3. Інфляція в системі державного регулювання грошової сфери.
- 14.4. Особливості інфляційного процесу в Україні.
- 14.5. Основні методи стабілізації валют: дефляція, деномінація, нуліфікація, девальвація, ревальвація.
- 14.6. Основні моделі грошових реформ. Грошові реформи формального типу. Грошові реформи конфіскаційного типу.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: інфляція, життєвий рівень, теорія “інфляції попиту”, теорія “інфляції пропозиції”, монетаристська теорія, теорія інфляції як багатофакторного процесу, дефляція, повзуча інфляція, галопуюча інфляція, гіперінфляція, відкрита та закрита інфляція, фіскальна інфляція, інфляція витрат, імпортна інфляція, показники вимірювання інфляції, дефляційна політика, політика доходів, стабілізація грошей, грошові реформи, дефляція, деномінація, нуліфікація, девальвація, ревальвація, грошові реформи формального типу, грошові реформи конфіскаційного типу, реформи паралельного (консервативного) типу.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- вплив інфляції на виробництво, зайнятість і життєвий рівень;
- теоретичні концепції інфляції: теорія “інфляції попиту”, теорія “інфляції пропозиції”, монетаристська теорія, теорія інфляції як багатофакторного процесу;
- основні форми інфляції: повзуча, галопуюча, гіперінфляція, відкрита та закрита інфляція;
- основні показники вимірювання інфляції;
- інфляція в системі державного регулювання грошової сфери;
- характеристика інфляційного процесу в Україні;
- стабілізація грошей як основна ціль реформи;
- грошові реформи як радикальні заходи негативних соціально-економічних наслідків інфляції;
- відмінності грошових реформ формального типу і конфіскаційного типу.

Семінарське заняття 15

Тема 15. Валютні відносини та валютні системи

Питання для усного опитування та дискусії

- 15.1. Призначення та сфера використання валюти.
- 15.2. Валютні операції та їх види. Біржова та позабіржова торгівля валютою.
- 15.3 Валютна система і валютна політика.
- 15.4. Суть, основи формування та види валютного курсу.
- 15.5. Поняття, значення і механізм забезпечення конвертованості валюти.

15.6. Механізм регулювання валютного курсу: девальвація, ревальвація, валютна інтервенція.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: валютні відносини, валютні системи, національна валюта, іноземна валюта, колективна валюта, валютний ринок, валютні операції, біржова та позабіржова торгівля валютою, валютні ризики, валютне страхування, об'єкти валютного ринку, суб'єкти валютного ринку, котирування валют.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- суть і види валютних відносин;
- види валюти: національна, іноземна, колективна;
- суть та основи функціонування валютного ринку;
- види валютних операцій;
- відмінності біржової та позабіржової торгівлі валютою;
- основні методи валютного страхування.
- сутність і необхідність валютного регулювання;
- механізм регулювання валютного курсу;
- характеристика понять девальвація, ревальвація, валютна інтервенція;
- регламентація статусу валюти та порядок здійснення операцій з нею;
- правила купівлі-продажу, ввозу-вивозу та використання валютної виручки;
- платіжний баланс у механізмі валютного регулювання;
- золотовалютні запаси в системі валютного регулювання.

Семінарське заняття 16

Тема 16. Кредит у ринковій економіці

Питання для усного опитування та дискусії

16.1. Позичковий капітал як форма грошового капіталу, основні ознаки позичкового капіталу.

16.2. Форми кредиту, переваги та недоліки кожної з форм, види кредитів.

16.3. Класифікація банківських кредитів. Принципи та методи банківського кредитування.

16.4. Загальна характеристика основних структурних елементів кредитної системи.

16.5. Функції та основи організації банківської системи.

16.6. Характеристика парабанківської системи.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: кредит, натуралістична теорія кредиту, капіталотворча теорія кредиту, кредитна система, позичковий капітал, ринок позичкових капіталів, комерційний кредит, споживчий кредит, державний кредит, міжнародний кредит, банківський кредит, бланковий кредит, іпотечний кредит, забезпечення кредиту, кредитна експансія, кредитна операція, кредитна рестрикція, кредитний ризик, лізинговий кредит, норма процента, плаваюча процентна ставка, страхування банківських кредитів, економічні межі кредиту, процент за кредит, процентний ризик, об'єкти кредиту, суб'єкти кредиту.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- загальні передумови формування кредитних відносин;
- сутність понять «позичковий капітал» та «кредит»;

- позичковий капітал як форма грошового капіталу;
- основні ознаки позичкового капіталу;
- характеристика ринку позичкових капіталів;
- критерії класифікації кредиту;
- переваги та недоліки кожної з форм кредиту;
- характеристика окремих видів кредиту: комерційного, споживчого, державного, міжнародного, банківського;
- класифікація банківських кредитів;
- сутність механізму банківського кредитування;
- економічні межі кредиту;
- наслідки порушення межі кредиту;
- способи нарахування відсотків за кредит;
- суть відсотка та фактори зміни ставки процента.
- поняття кредитної системи;
- об'єктивні економічні умови формування кредитної системи;
- принципи побудови кредитної системи;
- роль та місце кредитної системи в сучасному економічному просторі;
- основні типи кредитних систем;
- структура кредитної системи;
- загальна характеристика основних структурних елементів кредитної системи;
- основи організації банківської системи та принципи її побудови;
- характеристика парабанківської системи;
- небанківські фінансово-кредитні установи;
- відмінності парабанків від банків;
- сутність поштово-ощадної системи;
- роль парабанківської системи в розвитку економічної системи держави.

Семінарське заняття 17

Тема 17. Центральний банк та його роль в економіці

Питання для усного опитування та дискусії

17.1. Сучасні організаційно-правові форми центральних банків.

17.2. Функції центральних банків.

17.3. Грошово-кредитна політика Національного банку України та її роль у стабілізації економіки України.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: центральний банк, виконавча влада, функція банку банків, функція банку уряду, рестрикційна кредитна політика, експансіоністська кредитна політика, політика облікової ставки, операції на відкритому ринку, політика обов'язкових резервів, політика рефінансування, “сеньйораж”, монетизація бюджетного дефіциту.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- центральний банк як орган державного грошово-кредитного регулювання економіки;
- основні сучасні організаційно-правові форми центральних банків;
- взаємовідносини центральних банків з виконавчою владою;
- функції центрального банку;
- емісія готівки та організація грошового обігу;
- функція банку банків та функція банку уряду;
- сутність поняття “Сеньйораж”;

- особливості монетизації бюджетного дефіциту.
- реалізація грошово-кредитної політики;
- суть та стратегічні цілі грошово-кредитної політики центрального банку;
- проміжні та тактичні завдання грошово-кредитної політики центрального банку;
- інструменти грошово-кредитного регулювання;
- основні типи грошово-кредитної політики: рестрикційна та експансіоністська;
- селективні способи реалізації грошово-кредитної політики.

Семінарське заняття 18

Тема 18. Комерційні банки як основна ланка кредитної системи

Питання для усного опитування та дискусії

- 18.1. Еволюція та розвиток комерційних банків.
- 18.2. Класифікація та характеристика комерційних банків.
- 18.3. Банківські ресурси та їхня структура.
- 18.4. Пасивні банківські операції.
- 18.5. Активні операції комерційних банків.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: комерційні банки, збори акціонерів (учасників) банку, Рада банку, правління банку, ревізійна комісія банку, показники діяльності комерційних банків, банківські ресурси, власний капітал банку, статутний фонд, резервний фонд, нерозподілений прибуток, залучені кошти, депозити, депозити до запитання, строкові депозити, ощадні депозити, недепозитні джерела залучення коштів.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- суть і призначення комерційних банків у сучасному економічному просторі;
- основні показники діяльності комерційних банків;
- банківські ресурси та їхня структура;
- власний капітал банку та його основні функції;
- депозити та їх основні види;
- депозити до запитання та строкові депозити;
- ощадні депозити;
- недепозитні джерела залучення коштів;
- основні види банківських активів.
- загальна характеристика банківських операцій;
- зміст та характеристика пасивних банківських операцій;
- зміст та характеристика активних банківських операцій;
- основні види банківських активів;
- кредитні операції, їх сутність і призначення;
- інвестиційні операції та їх види;
- інвестиційний портфель та інвестиційна політика комерційного банку;
- суть комісійно-посередницьких банківських операцій.

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1: Сутність та функції фінансів

Завдання 1. Дослідити особливості функціонування фінансів; економічне вчення про товарно-грошові відносини, розширене відтворення, природу і функції держави.

Завдання 2. Розкрити специфіку товарно-грошових відносин і функцій держави в умовах ринкової економіки та їх вплив на розвиток фінансових відносин.

Завдання 3. Систематизувати централізовані та децентралізовані фінансові ресурси та охарактеризувати фінансові ресурси держави, підприємств і населення.

Питання для самоконтролю

- Що є предметом фінансової науки?
- У чому полягає роль фінансів у суспільстві?
- Вкажіть соціально-економічні умови виникнення фінансів.
- Які фінансові категорії ви знаєте? Як ці категорії пов'язані?
- Порівняйте категорії «фінанси» та «економіка».
- Розкрийте зміст функцій фінансів.
- Як впливають фінанси на економічну та соціальну систему?
- Яким є зв'язок фінансів із грошима, кредитом, ціною, заробітною платою та іншими економічними категоріями?

Тема 2. Фінансова система та фінансовий механізм

Завдання 1. Охарактеризувати державні фінанси як провідну складову централізованих фінансів суспільства.

Завдання 2. Дослідити фінанси суб'єктів господарювання та їх роль у розвитку національної фінансової системи.

Завдання 3. Охарактеризувати фінансовий ринок як складову фінансової системи держави.

Завдання 4. Дослідити роль і вплив міжнародних фінансів на розвиток інших складових фінансової системи держави.

Питання для самоконтролю

- Порівняйте за обсягом і за змістом поняття «фінансова система» та «економічна система»?
- Розкрийте зміст поняття «державні фінанси»?
- Розкрийте поняття та склад фінансового механізму. Визначте його вплив на господарський механізм.
- Назвіть державні та недержавні органи фінансового контролю.
- Які нормативно-правові акти забезпечують реалізацію державного фінансового контролю?
- Дайте визначення фінансового контролю.
- Яке призначення фінансового контролю?
- Які принципи фінансового контролю?
- Назвіть складові фінансового контролю?
- Назвіть форми і методи фінансового контролю?

Тема 3. Податкова система держави

Завдання 1. Охарактеризувати податкову політику.

Завдання 2. Дослідити об'єктивну необхідність та структурну побудову податкової системи.

Завдання 3. Провести систематизацію податків відповідно до відомих класифікаційних ознак.

Питання для самоконтролю

- В чому полягає економічна сутність податків?
- Порівняйте поняття «податкова система» та «система оподаткування»?
- Обґрунтуйте необхідність податкової системи.
- На яких принципах заснована податкова політика?
- На чому базується побудова податкової системи?
- Які принципи закладаються в основу податкової політики?
- Яким чином організовується податкова робота?

Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави

Завдання 1. Доведіть провідну та координуючу роль бюджету у системі фінансових планів.

Завдання 2. Вивчіть організацію бюджетного процесу на місцевому рівні.

Завдання 3. Охарактеризуйте місцеві бюджети та їх роль у місцевому самоврядуванні.

Питання для самоконтролю

- Охарактеризуйте структуру бюджетної системи держави?
- Назвіть показники стану бюджету?
- Назвіть методи бюджетного планування.
- Охарактеризуйте поняття «місцевий бюджет»?
- Назвіть стадії бюджетного процесу.
- Яке призначення бюджету в економіці держави?
- Яким чином відбувається виконання державного бюджету?
- Які нормативно-правові акти регулюють бюджетний процес в Україні?

Тема 5. Державні доходи та видатки

Завдання 1. Обґрунтувати сутність, об'єктивну необхідність створення і роль державних цільових фондів на сучасному етапі.

Завдання 2. Систематизувати фактори, що визначають структуру державних видатків.

Завдання 3. Дослідити значення державного кредиту у фінансовому забезпеченні загальнодержавних і регіональних потреб.

Завдання 4. Вивчіть джерела погашення державного боргу.

Питання для самоконтролю

- У чому полягає суспільне призначення доходів та видатків бюджету?
- Які методи та форми фінансування державних витрат Ви знаєте?
- Розкрийте поняття «кошторисне фінансування»?
- З чого складається прибуток державних підприємств?
- Які форми здійснення міжбюджетних трансфертів Ви знаєте?
- Яким чином регламентується передача коштів до державного бюджету з бюджетів нижчих рівнів?
- В чому полягає економічний зміст та призначення державного кредиту?
- Назвіть види державних боргових паперів.
- Які існують джерела погашення державних позик?
- У чому полягає сутність системи управління державним боргом?

Тема 6. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій

Завдання 1. Охарактеризувати види витрат підприємства, формування собівартості продукції, робіт, послуг та її складові.

Завдання 2. Визначити особливості формування прибутку суб'єктів господарювання різних форм власності.

Завдання 3. Дослідити організацію фінансів неприбуткових організацій.

Питання для самоконтролю

- Розкрийте зміст поняття «фінанси господарських суб'єктів».
- Дайте визначення фінансового планування?
- Назвіть основні статті доходів та видатків фінансового плану?
- Назвіть основні складові собівартості продукції?
- Визначте особливості формування прибутку суб'єктів господарювання різних форм власності?
- Визначте особливості фінансових відносин добродійних фондів?
- Охарактеризуйте процеси формування фінансових ресурсів підприємств.
- Порівняйте за змістом і за обсягом поняття «грошові фонди» та «фінансові ресурси». Наведіть приклади.

- Назвіть економічні методи та способи формування фінансових ресурсів.
- Розкрийте економічний зміст прибутку. Охарактеризуйте процес його розподілу.
- В чому полягає різниця у формуванні та використанні прибутку суб'єктами господарювання та неприбутковими організаціями.

Тема 7. Фінанси домогосподарств

Завдання 1. Пояснити мотиви утворення заощаджень населення та здійсніть їх класифікацію.

Завдання 2. Визначити рівень заощаджень населення та сучасні тенденції їх формування України.

Завдання 3. Обґрунтувати фактори, що сприяють перетворенню заощаджень на інвестиції.

Питання для самоконтролю

- Дайте визначення заощаджень населення.
- Назвіть основні фактори, що сприяють перетворенню заощаджень в інвестиції.
- Розкрийте зв'язок фінансів населення з іншими складовими фінансової системи.
- Назвіть джерела формування фінансових ресурсів населення.
- Охарактеризуйте функцію споживання.
- Охарактеризуйте функцію заощадження.
- Дайте визначення інвестиційного портфелю.
- Порівняйте поняття «інвестиційний портфель», «портфель нагромадження» та «фінансовий портфель» домогосподарств.

Тема 8. Фінансовий ринок

Завдання 1. Розкрити сутність роздержавлення і приватизації державного майна. Визначте суть, особливості та роль Фонду Державного майна у цих процесах.

Завдання 2. Охарактеризувати діяльність фінансових посередників на фінансовому ринку.

Завдання 3. Дослідити проблеми та перспективи розвитку фінансового ринку України.

Питання для самоконтролю

- Охарактеризуйте роль фінансового ринку у ринковій економіці.
- Назвіть суб'єктів фінансового ринку.
- Порівняйте поняття «грошовий ринок» та «ринок капіталів».
- Порівняйте за обсягом і за змістом поняття «фінансовий ринок» та «ринок грошей».
- Які фінансові інститути ринку Ви знаєте. Охарактеризуйте їх функції.
- Які фінансові посередники діють на фінансовому ринку? Які на фондовому ринку?
- Які закони регулюють діяльність фінансового ринку? Хто здійснює контроль за виконанням законів?
- Що таке приватизація?
- Яка роль Фонду державного майна у здійсненні приватизаційних процесів?
- Визначте фінансові проблеми роздержавлення та приватизації в Україні?

Тема 9. Міжнародні фінанси

Завдання 1. Охарактеризувати міжнародну фінансову інтеграцію та її вплив на фінансові інтереси суверенних країн і регіонів.

Завдання 2. Дослідити особливості організації міжнародних фінансових зв'язків України та ЄС та перспективи їх розвитку.

Питання для самоконтролю

- Які форми здійснення зовнішньоекономічної діяльності Ви знаєте?
- Хто є суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності?
- Які методи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності Ви знаєте?
- Розкрийте зміст міжнародної фінансової інтеграції.

- Охарактеризуйте валютну політику України.
- Які міжнародні валютно-фінансові організації Ви знаєте?
- Які міжнародні кредитні організації Ви знаєте?

Тема 10. Сутність та функції грошей

Завдання 1. Дослідити еволюцію кредитних грошей та сучасні їх різновиди.

Завдання 2. Розкрити зміст світових грошей та вивчіть еволюцію золота як світових грошей.

Завдання 3. Вивчити роль грошей у системі суспільного відтворення. Дослідіть якісний і кількісний аспекти впливу грошей на економічні й соціальні процеси в державі.

Завдання 4. Охарактеризувати роль грошей у розвитку міжнародних інтеграційних процесів.

Питання для самоконтролю

- Які властивості грошей? Дайте визначення категорії “гроші”?
- Які існують концепції походження грошей? Обґрунтуйте їх.
- Яка роль грошей в умовах ринкової економіки?
- Що таке ціна грошей як капіталу? Які відмінності грошей як гроші від грошей як капіталу?
- Які функції виконують гроші?
- Чим відрізняються неповноцінні гроші від повноцінних?
- Що таке електронні гроші? Що у них є спільного і відмінного від паперових грошей і депозитних грошей?
- Які основні теорії розвитку грошей? Які концепції відстоювали представники Заходу?
- Які основні причини демонетизації золота?
- У яких функціях гроші найбільше потерпають від інфляції?
- Охарактеризуйте причини походження грошей.
- Порівняйте мінову й споживчу вартість грошей як товару.
- Які натурально-речові форми грошей Ви знаєте?
- Назвіть причини та механізм демонетизації золота.
- Як час впливає на вартість грошей.
- Охарактеризуйте функцію грошей як міри вартості.
- Охарактеризуйте функцію грошей як засобу обігу.
- Охарактеризуйте функцію грошей як засобу нагромадження.
- Охарактеризуйте вплив зміни кількості грошей на економічні процеси.

Тема 11. Грошовий оборот і грошові потоки

Завдання 1. Охарактеризувати національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту.

Завдання 2. Визначити канали надходження грошей та їх вилучення з грошового обороту.

Завдання 3. Розкрити зміст грошової маси та основні форми її існування.

Завдання 4. Вивчити механізм поповнення маси грошей в обороті.

Питання для самоконтролю

- Що таке грошовий потік? Чим відрізняються поняття грошового потоку і грошового обігу?
- Назвіть вхідні та вихідні потоки секторів “фірми” і “домашні господарства”, як вони балансуються?
- Як забезпечується збалансування грошових потоків за умов чистого імпорту та чистого експорту?
- З яких секторів складається грошовий оборот, які між ними відмінності?
- Дайте характеристику поняття “грошова маса”.
- Що таке грошові агрегати? Як вони формуються?

- Які грошові агрегати визначає Національний Банк України?
- Що таке “грошова база”? З яких компонентів вона складається?
- Які засоби платежу обслуговують грошовий оборот?
- Назвіть основних суб’єктів грошового обороту.
- Які параметри грошового обороту використовуються для його характеристики.
- Порівняйте за обсягом і за змістом поняття «грошовий оборот», «фіскально-бюджетний оборот», «кредитний оборот», «фінансовий оборот».
- Охарактеризуйте поняття та порівняйте безготівковий та готівковий грошовий оборот.
- Які критерії класифікації грошових потоків Ви знаєте?
- Охарактеризуйте «порядок розрахунку швидкості обігу грошей».
- Як діє механізм поповнення маси грошей в обороті?
- Чим відрізняються первинна та вторинна емісії?

Тема 12. Грошовий ринок

Завдання 1. Розкрити дію грошового мультиплікатора.

Завдання 2. Зобразити графічно модель грошового ринку та пояснити її.

Завдання 3. Визначити умови існування рівноваги на грошовому ринку та вплив на неї відсотка.

Питання для самоконтролю

- В чому полягає зміст попиту на гроші?
- Охарактеризуйте інституційну модель грошового ринку.
- Назвіть канали прямого та опосередкованого фінансування.
- Порівняйте діяльність ринку грошей та ринку капіталів.
- Назвіть суб’єктів грошового ринку.
- Які небанківські фінансово-кредитні установи діють на грошовому ринку.
- У чому полягає різниця попиту на гроші для трансакцій і попиту на гроші як на активи.
- Порівняйте номінальний та реальний попит на гроші. Наведіть приклади.
- Що таке банківські резерви?
- Що таке грошовий мультиплікатор?
- Охарактеризуйте роль кредитної системи у формуванні пропозиції грошей?
- Чим відрізняються банкнотна та депозитна емісія?
- Що таке рівноважна процентна ставка?

Тема 13. Грошові системи

Завдання 1. Дослідити національно-державну обумовленість і призначення грошової системи.

Завдання 2. Провести загальну характеристику грошових систем зарубіжних країн та грошової системи ЄС.

Питання для самоконтролю

- У чому полягає суть грошової системи? Яке її призначення та роль в економічній системі?
- Які основні структурні елементи включає в себе Національна грошова система?
- Які основні типи грошових систем Ви знаєте?
- У чому суть грошової системи ринкового та неринкового зразка?
- У чому полягає суть грошової системи відкритого та закритого типу?
- Розкрийте суть саморегулюючих та регулюючих грошових систем.
- Назвіть основні принципи організації грошових систем.
- Охарактеризуйте моделі побудови грошових систем.
- Порівняйте систему безготівкових розрахунків та систему готівкового обігу.
- Розкрийте зміст понять: «біметалізм», «монометалізм».
- Охарактеризуйте регульовані грошові системи.

- Яку роль виконує Центральний банк у регулювання грошової сфери. Наведіть приклади.

Тема 14. Інфляція та грошові реформи

Завдання 1. Охарактеризувати соціально-економічні наслідки інфляції.

Завдання 2. Розкрити особливості здійснення грошових реформ в окремих країнах.

Завдання 3. Охарактеризувати основні грошові реформи, проведені в Україні.

Питання для самоконтролю

- Розкрийте суть інфляції.
- Як інфляція впливає на виробництво, зайнятість і життєвий рівень.
- Порівняйте поняття “інфляція попиту” та “інфляція пропозиції”.
- Які основні форми інфляції Ви знаєте.
- Розкрийте зміст дефляційної політики.
- Розкрийте зміст політики доходів.
- У чому полягає зміст грошових реформ?
- Назвіть основні моделі грошових реформ.
- Які заходи спрямовані на стабілізацію грошей.
- Порівняйте за метою та процесом реалізації грошові реформи: становлення нової грошової системи та часткова зміна грошової системи.
- Які особливості грошової реформи України, проведеної 2-16 вересня 1996 року? Які її досягнення?
- Які заходи визначають успіх грошової реформи в її початковій стадії?
- У чому суть формальної грошової реформи?
- Розкрийте суть одномоментних грошових реформ та реформ паралельного типу.
- Охарактеризуйте етапи проведення грошової реформи в Україні.

Тема 15. Валютні відносини та валютні системи

Завдання 1. Розкрити сутність платіжного балансу у механізмі валютного регулювання.

Завдання 2. Охарактеризувати золотовалютні запаси в системі валютного регулювання.

Завдання 3. Дослідити режим валютного курсу в Україні.

Питання для самоконтролю

- Що таке валютні відносини?
- Розкрийте зміст поняття «валюта».
- Назвіть види валюти.
- Яким законодавством регламентується діяльність валютного ринку.
- Назвіть види валютних операцій.
- Чим відрізняється біржова торгівля валютою від позабіржової.
- Розкрийте зміст поняття «валютні ризики».
- Назвіть методи валютного страхування.
- Назвіть об’єкти та суб’єктів валютного ринку.
- Що таке платіжний баланс?
- Що таке золотовалютні запаси?
- Які установи здійснюють регламентацію статусу валюти та порядок здійснення операцій з нею?
- Які процеси впливають на котирування валют?
- Назвіть види валютних систем.
- Перерахуйте основні елементи національної валютної системи.
- Що таке баланс міжнародних розрахунків?

Тема 16. Кредит у ринковій економіці

Завдання 1. Охарактеризувати кредитні відносини в ЄС.

Завдання 2. Обґрунтувати проблеми реалізації позитивних функцій кредиту в сучасних умовах розвитку України.

Завдання 3. Розглянути специфіку функціонування кредитних систем окремих країн.

Питання для самоконтролю

- У чому полягає економічна сутність позичкового відсотка?
- Які функції виконує позичковий відсоток?
- Перерахуйте загальні передумови формування кредитних відносин.
- Чому основною формою кредиту в ринковій економіці виступає банківський кредит?
- Як визначається рівень ставки відсотка та чи залежить він від форми кредиту?
- Яка роль кредиту в розвитку економіки?
- Які форми забезпечення кредитів використовуються в Україні? Охарактеризуйте їх.
- Назвіть та охарактеризуйте теорії кредиту.
- Перерахуйте суб'єктів та об'єкти кредитних відносин.
- Назвіть ознаки кредиту в ринковій економіці.
- Назвіть основні ознаки позичкового капіталу.
- Охарактеризуйте форми кредиту.
- Назвіть види кредиту.
- Що таке економічні межі кредиту?
- У чому полягає суть страхування кредитних ризиків?
- У чому суть кредитної системи? Яка її необхідність?
- Назвіть принципи побудови кредитної системи.
- Перерахуйте основні типи кредитних систем.
- Охарактеризуйте структуру кредитної системи.
- Перерахуйте функції банківської системи.
- Визначте принципи побудови банківської системи.
- Визначте особливості діяльності емісійних та неемісійних банків.
- Які Ви знаєте небанківські фінансово-кредитні установи?
- Які функції виконують небанківські фінансово-кредитні установи?
- Що розуміють під парабанківською системою?
- Які існують види парабанківських установ?
- Які функції парабанківських установ?

Тема 17. Центральний банк та його роль в економіці

Завдання 1. Охарактеризувати основні напрями діяльності НБУ.

Завдання 2. Вивчити сутність банківського нагляду.

Питання для самоконтролю

- Як створювались центральні банки в різних країнах?
- Що таке банківська система?
- Яке економічне призначення центрального банку?
- Які функції виконує центральний банк України?
- Яку роль відіграє центральний банк в економіці країни?
- Який механізм реалізації грошово-кредитної політики центрального банку?
- Назвіть функції центрального банку та охарактеризуйте їх суть.
- Наведіть приклади реалізації грошово-кредитної політики центральним банком.
- Які інструменти грошово-кредитного регулювання використовує центральний банк. Наведіть приклади.
- В чому полягає суть політики облікової ставки?
- Які операції на відкритому ринку здійснює центральний банк?
- В чому полягає суть політики обов'язкових резервів?
- Охарактеризуйте основні напрями діяльності НБУ.
- Які дії передбачає банківський нагляд.
- Назвіть пасивні та активні операції НБУ.

Тема 18. Комерційні банки як основна ланка кредитної системи

Завдання 1. Розглянути основи діяльності Зборів акціонерів (учасників) банку, Ради банку, Правління та Ревізійної комісії банку. Охарактеризуйте структурні підрозділи банку.

Завдання 2. Вивчити сутність комісійно-посередницьких, консультаційних та інших банківських операцій.

Питання для самоконтролю

- Як відбувалось становлення комерційних банків в Україні?
- Дайте визначення поняття «комерційний банк».
- Які показники використовуються для оцінки діяльності комерційних банків.
- Які операції комерційних банків називають пасивними?
- У чому сутність активних операцій комерційних банків?
- У чому полягає касове обслуговування банком своїх клієнтів?
- Що таке строкові депозити? Які ще види депозитів Ви знаєте.
- Наведіть приклади розрахункових операцій.
- Які валютні операції здійснюють комерційні банки?
- Які нормативно правові акти регламентують діяльність комерційних банків?

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за усталеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів-оглядів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. refero – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат-огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Реферат-огляд, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Темі рефератів-оглядів

1. Об'єктивна обумовленість виникнення та необхідність фінансів.
2. Розподільча функція фінансів та її реалізація у фінансовій системі.
3. Контрольна функція фінансів та її роль у формуванні та використанні централізованих фінансових ресурсів держави.
4. Фінансова політика та її складові.
5. Теоретичне обґрунтування суті та змісту фінансової системи.
6. Фінансове планування в умовах ринку.
7. Фінансовий механізм та його складові.
8. Методи фінансового планування.
9. Формування неокласичних концепцій в оподаткуванні.

10. Місце податкової системи в економічній системі держави.
11. Особливості формування та використання коштів Державного бюджету у поточному році.
12. Становлення місцевих бюджетів в Україні.
13. Податкові доходи бюджету: суть та особливості формування.
14. Суть і зміст неподаткових доходів бюджету.
15. Основні напрями реалізації бюджетної політики в Україні.
16. Міжбюджетні відносини та їх реалізація в Україні.
17. Сутність та наслідки дефіциту Державного бюджету.
18. Теоретичні засади державного кредиту.
19. Зовнішній державний борг України: проблеми та розв'язання.
20. Внутрішній державний борг України: проблеми погашення.
21. Фінансові інструменти зовнішніх державних запозичень
22. Склад і структура державного боргу України.
23. Наслідки зростання державного боргу.
24. Фінансові проблеми пенсійного забезпечення в Україні.
25. Фінансове забезпечення соціального захисту населення в Україні.
26. Споживче кредитування і його вплив на фінанси домогосподарств.
27. Зарубіжний досвід формування фінансових ресурсів домогосподарств.
28. Роль домогосподарств у фінансовій системі України.
29. Заощадження домогосподарств та чинники, що на них впливають.
30. Аналіз інвестиційного портфеля домогосподарств в Україні.
31. Особливості організації фінансів інститутів спільного інвестування
32. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва— фінансових установ
33. Особливості організації фінансів страхових компаній
34. Фінанси організацій і установ, створених органами виконавчої влади
35. Фінанси некомерційних організацій — об'єднань громадян
36. Порівняльна характеристика фінансового ринку України з розвинутими країнами світу.
37. Фінансовий ринок і характеристика інструментів сегментів фінансового ринку.
38. Органи, які здійснюють регулювання фінансового ринку, функції кожного з них.
39. Особливості функціонування фондової біржі в Україні.
40. Страхування і перспективи його розвитку в Україні.
41. Характеристика акцій та механізм їх функціонування.
42. Облігації, їх види та роль в економіці.
43. Роль інвестиційних сертифікатів і приватизаційних паперів у функціонуванні фінансового ринку.
44. Формування портфеля цінних паперів.
45. Необхідність та сутність грошей.
46. Форми грошей та їхнє еволюційне походження.
47. Історичний огляд походження грошової одиниці – гривня.
48. Методи регулювання грошового обігу в Україні.
49. Основні ринки, що пов'язані з грошовим обігом.
50. Сутність та характер обігу товарних грошей.
51. Грошовий обіг: стан та перспективи розвитку.
52. Фінансове посередництво на вітчизняному грошовому ринку.
53. Грошова система економіки ринкового типу.
54. Державне регулювання грошової системи.
55. Вплив інфляції на виробництво, зайнятість та рівень життя населення.
56. Проблеми та перспективи ринку цінних паперів в Україні.
57. Історія розвитку цінних паперів в Україні.
58. Вексель і його практичне застосування в Україні.
59. Теоретичні концепції кредиту.
60. Формування кредитних відносин між позичальником і банком.
61. Розвиток кредитних відносин в Україні.

62. Небанківські фінансово-кредитні установи в Україні.
63. Особливості функціонування інвестиційних фондів.
64. Діяльність лізингових компаній.
65. Функціонування факторингових компаній.
66. Стійкість банківської системи України як вирішальна умова успішного функціонування.
67. Банківська система України.
68. Центральний банк, його функції та роль.
69. Комерційні банки України, характеристика діяльності
70. Кредитна політика комерційного банку.
71. Грошово-кредитна політика центрального банку держави.
72. Сеньйораж і монетизація бюджетного дефіциту.
73. Інфляція, причини та форми її виявлення. Види інфляції.
74. Сутність, призначення та специфічні ознаки валюти.
75. Форми міжнародного кредиту.
76. Європейський банк реконструкції та розвитку – перспективи для України.
77. Міжнародний валютний фонд і його співробітництво з Україною.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Предмет науки про фінанси. Фінанси як специфічна форма суспільних відносин.
2. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія.
3. Функції фінансів та їх характеристика.
4. Фінансові ресурси держави, підприємств і населення.
5. Поняття фінансової системи. Структура фінансової системи за внутрішньою будовою та організаційною структурою.
6. Державні фінанси як провідна складова централізованих фінансів суспільства.
7. Поняття і склад фінансового механізму. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.
8. Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання.
9. Зміст і призначення фінансового контролю. Види, форми, методи фінансового контролю.
10. Сутність, призначення та необхідність податків. Функції податків.
11. Характеристика елементів податку.
12. Податкова система України та принципи оподаткування.
13. Класифікація податків. Прямі податки. Непрямі податки.
14. Основи діяльності Державної фіскальної служби України.
15. Сутність бюджету як економічної категорії. Функції бюджету.
16. Сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту. Допустимі межі та джерела покриття бюджетного дефіциту.
17. Бюджетний устрій і бюджетна система, принципи її побудови.
18. Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування.
19. Місцеві бюджети, їх роль у місцевому самоврядуванні.
20. Взаємовідносини між ланками бюджетної системи, їх форми та організація.
21. Економічна сутність державних доходів. Значення державних доходів.
22. Централізовані державні доходи.
23. Сутність, характеристика, склад державних видатків.
24. Класифікація державних видатків.
25. Суть і значення державного кредиту. Об'єктивна необхідність і можливість використання державного кредиту.
26. Відмінності державного кредиту від банківського. Форми та види державного кредиту.
27. Поняття державного боргу, його види та характеристика.
28. Управління державним боргом. Методи управління державним боргом.
29. Необхідність і сутність фінансів підприємств. Фінанси підприємств - основа фінансової системи держави.
30. Функції фінансів підприємств та принципи їх організації.
31. Організаційно-правові форми суб'єктів господарювання.
32. Особливості організації фінансових відносин залежно від галузевих особливостей, галузей економіки, сфер бізнесу.
33. Особливості формування фінансових ресурсів підприємств.
34. Характеристика основного та оборотного капіталу підприємств.
35. Сутність фінансів домогосподарств, їх значення та зв'язок з іншими складовими фінансової системи.
36. Джерела формування доходів домогосподарств та їх класифікація.
37. Порядок використання доходів домогосподарств. Фактори, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження.
38. Сутність, призначення та роль фінансового ринку як механізму перерозподілу коштів.
39. Суб'єкти фінансового ринку та їх функції.
40. Класифікація структурних складових фінансового ринку.
41. Фондовий ринок: особливості та роль у розвитку ринкової інфраструктури.
42. Характеристика основних видів цінних паперів, їх класифікація.

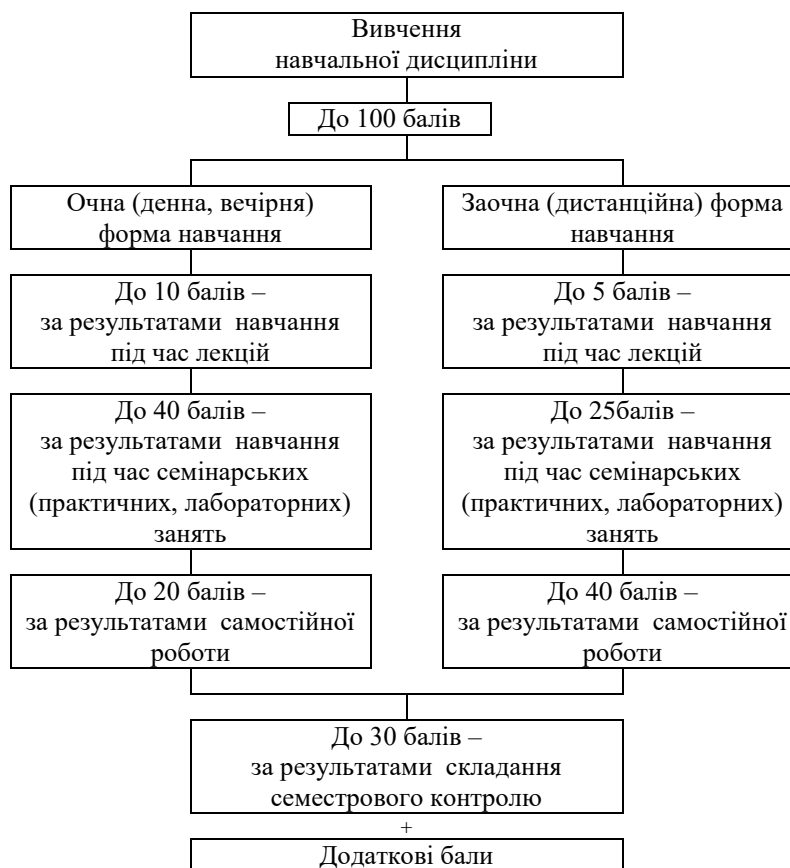
43. Функції та види фінансових посередників.
44. Міжнародний фінансовий ринок: сутність, особливості та класифікація.
45. Формування й розвиток Європейського валютного союзу.
46. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.
47. Концепції походження грошей, їх представники.
48. Суть та визначення грошей.
49. Характеристика грошової структури "гроші як гроші", "гроші як капітал".
50. Основні типи грошових систем, їх еволюція.
51. Суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи
52. Наслідки інфляції та антиінфляційна політика.
53. Грошова маса та її показники.
54. Сутність валюти та валютних відносин. Конвертованість валюти.
55. Грошовий оборот: сутність і складові. Основні суб'єкти грошового обороту.
56. Структура грошового обороту за економічним змістом та формою платіжних засобів.
57. Грошові потоки та критерії їх класифікації. Модель сукупного грошового обороту.
58. Закони грошового обігу. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають.
59. Гроші як об'єкт купівлі-продажу. Сутність та особливості функціонування грошового ринку.
60. Інфляція: її сутність, причини, види й типи.
61. Сутність та види грошових реформ, особливості їх проведення в Україні
62. Економічна структура грошового ринку.
63. Попит на гроші. Теоретичні моделі та основні мотиви попиту на гроші.
64. Сутність валютних відносин. Поняття та види валюти.
65. Валютний курс, його функції та види. Порядок визначення валютних курсів.
66. Валютні системи: поняття, структура, призначення та види. Основні елементи національної валютної системи.
67. Валютний ринок: суть та основи його функціонування
68. Загальні передумови формування кредитних відносин. Еволюція кредитних відносин.
69. Теорії кредиту та їх суть.
70. Необхідність та сутність кредиту. Кредит як форма руху вартості на зворотній основі.
71. Функції кредиту та принципи кредитування
72. Форми прояву та види кредиту
73. Поняття кредитної системи. Об'єктивні економічні умови формування кредитної системи.
74. Принципи, роль та місце кредитної системи в сучасному економічному просторі.
75. Банківська система. Емісійні та неемісійні банки.
76. Центральний банк як орган державного грошово-кредитного регулювання економіки. Функції центрального банку.
77. Національний банк України: його завдання, функції та історія розвитку.
78. Суть, призначення та класифікація комерційних банків.
79. Організаційна та функціональна структура комерційного банку.
80. Загальна характеристика банківських операцій.
81. Об'єктивні передумови становлення і розвитку та суть кредитно-фінансових інститутів.
82. Основні види та функції спеціалізованих кредитно-фінансових установ.
83. Страхові компанії: їх функціональна суть та форми організації.
84. Організаційно-правові форми пенсійних фондів та особливості їх функціонування.

1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія.
2. Тестові завдання.
3. Задача.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нархування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 18 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

Розподіл балів здобутих студентом під час лекцій

№ з/п	Семестр навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій																	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1.	III	18	0,6	1,1	1,7	2,2	2,8	3,3	3,9	4,4	5,0	5,6	6,1	6,7	7,2	7,8	8,3	8,9	9,4	10,0

2.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 18 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у Положенні про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова, затверджене рішенням вченої ради від 05.07.2016 р., протокол №16, введене в дію наказом від 08.07.2016 р. № 359 / 16 (в редакції рішення вченої ради від 28.08.2020 р., протокол №1, введене в дію наказом від 28.08.2020 р. № 312/20)

(http://www.univer.km.ua/page/Polozhennya_pro_organizatsiyu_osvitnogo_protsesu_2020.pdf).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

Розподіл балів за самостійну роботу

№ з/п	10 тем	Номер теми																		Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	14
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	6																		6
	Усього балів																			20

2.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену з навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит», студент денної форми навчання може максимально одержати 30 балів.

Перерозподіл балів в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані студентами відповіді на питання, тестові завдання та розв'язок задачі екзаменаційного білета, наведено в таблиці.

Розподіл балів для семестрового контролю

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань екзаменаційного білета / кількість балів			Разом балів
		1	2	3	
1.	Максимальна кількість балів за усну відповідь на теоретичне питання екзаменаційного білета	5,0	-	-	5,0
2.	Максимальна кількість балів за відповідь на тестові завдання	-	20,0	-	20,0
3.	Максимальна кількість балів за розв'язок задачі	-	-	5,0	5,0
	Усього балів	5,0	20,0	5,0	30,0

3. Рекомендовані джерела

Тема 1, 2

1. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник. К.: НІОС.2000. 416 с.
2. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2013. 578с.
3. Леоненко П. М. Методологія аналізу наукових шкіл у економічній і фінансовій науках. *Фінанси України*. 2013. №5. С. 31-49.
4. Львович С. В., Опарін В. М. Суперечності фінансової теорії і практики в контексті циклічності економічного розвитку. *Фінанси України*. 2011. №5. С. 3-13.
5. Лютий І.О. Фінансова політика: сучасні виклики та суперечності реалізації в Україні. *Фінанси України*. 2020. № 5. С. 50-62.
6. Національні фінанси: підручник. За ред. В.І. Грушка; ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". К.: ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК", 2017. 656с.
7. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) : Навчальний посібник. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: КНЕУ, 2001. 240 с.
8. Рожко О.Д. Державні фінанси України: детермінанти та пріоритети розвитку: монографія. К.: Вид-во Ліра-К, 2016. 360 с.
9. Тимохова Г. Б. Фінанси, гроші та кредит : навчальний посібник для ст.-ів ВНЗ. К. : Кондор, 2019. 592 с.
10. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах. За заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. ч.1. 344с.
11. Финансы: Учебник. Ред. М.В. Романовский, О.В. Врублевская, Б.М. Сабанти. -2-е изд. М.: Юрайт-Издат, 2006. -462 с.
12. Хансен Э. Денежная теория и финансовая политика. Пер. с англ. В. Е. Маневича. М.: Дело, 2006. 312 с.

Тема 3

1. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Андрущенко В. Л. Морально-етичні імперативи податків та оподаткування (західна традиція): монографія. В. Л. Андрущенко, Т. В. Тучак. К.: Алерта, 2013. 384 с.
3. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури. 2013. 578с.
4. Соколовська А. М. Податкова політика в Україні у 2014–2019 рр.: формування, реалізація, оцінка наслідків. *Фінанси України*. 2020. № 7. С. 7-30.
5. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах. Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін. За заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. ч.1. 344с.
6. Фінанси: підручн. О. Я. Стойко, Д.І Дема; За ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
7. Фрадинський О. Основи оподаткування : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2015. 340 с.

Тема 4

1. Бюджетний кодекс України: Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Концепція реформування місцевих бюджетів: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 р. №308. URL: www.zakon.rada.gov.ua
3. Бюджетна система: підруч. За наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр учбов. Літератури; Тернопіль: Екон. думка, 2012. 871 с.
4. Державні фінанси: Фінанси. Бюджетна система України: у 5 т.: т. 1. С. О. Булгакова, Л. І. Василенко, Л. В. Єрмошенко та ін. К.: НВП "АВТ лтд.", 2004. 400 с.
5. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2013 578с.
6. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) : Навчальний посібник. В. М. Опарін. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: КНЕУ, 2001. 240 с.
7. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник. П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576 с.

Тема 5

1. Бюджетний кодекс України: Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Концепція реформування місцевих бюджетів: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 р. №308. URL: www.zakon.rada.gov.ua
3. Бюджетна система: підруч. За наук. ред.. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр учбов. Літератури; Тернопіль: Екон. думка, 2012. 871 с.
4. Державні фінанси: Фінанси. Бюджетна система України: у 5 т.: т. 1. С. О. Булгакова, Карлін М. І. Фінанси домогосподарств провідних країн світу: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 172 с.
5. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2013. 578с.
6. Національні фінанси: підручник. За ред. В.І. Грушка; ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". К.: ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК", 2017. 656с.
7. Малиняк Б.С. Бюджетне планування і пріоритети розвитку громад: інструменти гармонізації та проблеми їх застосування. *Фінанси України*. 2020. № 3. С. 94-111.
8. Теорія фінансів: підручник. П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576 с.
9. Управління державним бюджетом України : підручник. Колектив авторів : Ярошенко Ф.О., Єфименко Т.І., Буряк П.Ю., Бугіль С.Я. та ін. [заг. редакція М. Я. Азарова]. К. : Міністерство фінансів України, 2010. 816 с.
10. Управління державним боргом: Навч. Посіб. Прутська О. О., Сьомченков О. А., Гарбар Ж. В., Губанова Л. І., Руденко В. В. К.: Центр учбової літератури, 2010. 216 с.

Тема 6

1. Господарський кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2013. 578с.
3. Теорія фінансів: підручник. П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576 с.
4. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах. Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін. За заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. ч.1. 344с.
5. Фінанси підприємств : підручник. І. О. Тарасенко, Н. М. Любенко. К. : КНУТД, 2015. 360 с.

Тема 7

1. Карлін М. І. Фінанси домогосподарств провідних країн світу: навч. посіб. / М. І. Карлін, І. О. Цимбалюк. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 172 с.
2. Покудов А.В. Личные финансы. Секреты управления. М.: Вершина, 2006. 192 с.
3. Фінанси домогосподарств: Сучасна парадигма та доміанти розвитку: Монографія. Кізима Т.О. К., 2010. 431 с.
4. Тимохова Г. Б. Фінанси, гроші та кредит : навчальний посібник для ст.-ів ВНЗ. К. : Кондор, 2019. 592 с.
5. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах. За заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. ч.1. 344с.

Тема 8

1. Дорошенко І. В. Теоретико-методологічні основи концепції розвитку фінансових ринків в умовах глобальної кризи. *Фінанси України*. 2009. №3. С. 77-89.
2. Красавина Л. Н. Концептуальные подходы к реформированию мировой валютной системы. *Деньги и кредит*. 2010. №5. С. 48-57.
3. Тимохова Г. Б. Фінанси, гроші та кредит : навчальний посібник для ст.-ів ВНЗ. К. : Кондор, 2019. 592 с.
4. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах. За заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. ч.1. 344с. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : підручник / В. М. Шелудько. – 3-те вид., стер. – К. : Знання, 2015. – 535 с.
5. Шпак Н. О., Ярошевич Н. Б., Побурко О. Я. Фінанси, гроші та кредит : навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 416 с.

Тема 9

1. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2013. 578с.
2. Міжнародні фінанси : навч. Посібник. Т. В. Андросова, Т. В. Шталь, О. В. Кот, Л. О. Мельник, А. В. Янчев. Х.: ХДУХТ, 2009. 412 с.
3. Міжнародні фінанси: навч. посібник (II частина). Андросова Т. В., Шталь Т. В., Тищенко О. О., Доброскок Ю. Б. Х.: Вид-во «Форт», 2015. 230 с.
4. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах. За заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. ч.1. 344с.
5. Шталь Т. В., Тищенко О. О. Міжнародні фінанси: курс лекцій. Х.: «Форт», 2013. 158 с
6. Шпак Н. О., Ярошевич Н. Б., Побурко О. Я. Фінанси, гроші та кредит : навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 416 с.

Тема 10, 11, 12,13

1. Грошово-кредитна система України в умовах ринкових перетворень в економіці : моногр. За ред. д. е. н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль : Карт-Бланш, 2007.
2. Габбард Р. Глен. Гроші, фінансова система та економіка : підруч. Р. Глен Габбард ; пер. з англ.; наук. ред. пер. М. Савлук, Д. Олесевич. К. : КНЕУ, 2004.
3. Голюк В.Я. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. К. 340 с.
4. Гроші та кредит : підручник. За наук. ред. М. І. Савлука. 6-те вид., перероб. і доп. К. : КНЕУ, 2011. 589 с.
5. Гроші та кредит : підручник. За ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 892 с.
6. Гроші та кредит: навч. посіб. За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2010. 406 с.
7. Гроші та кредит: навч. посібник. За ред. д.е.н., проф. М.І. Крупки. Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 408 с.
8. Данилишин Б.М. Перспективи удосконалення монетарної політики України. *Фінанси України*. 2020. № 2. С. 7-24.
9. Коваленко Д. І. Гроші та кредит: теорія і практика: навч. посібник. 3-е видання. К. : Центр учбової літератури, 2019. 352 с.
10. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2013. 578с.
11. Щетинін А.І. Гроші та кредит: Підручник: Видання 3-тє, перероблене та доповнене. К.: Центр учбової літератури, 2008. 432 с.

Тема 14

1. Базилевич В. Д., Базилевич К. С., Баластрик Л. О. Макроекономіка: Підручник. 4-те вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 743 с.
2. Гроші та кредит : підручник. За наук. ред. М. І. Савлука. 6-те вид., перероб. і доп. К. : КНЕУ, 2011. 589 с.
3. Гроші та кредит : підручник. За ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 892 с.
4. Гроші та кредит: навч. посіб. За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2010. 406 с.
5. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2013. 578с.
6. Круш П. В., Клименко О. В. Інфляція: суть, форми та її оцінка. К.: Центр учбової літератури, 2010. 287 с.

Тема 15-16

1. Адамик Б. П. Центральний банк і грошово-кредитна політика : підруч. 2-ге вид., доп. і переробл. К.: Кондор. 2011.
2. Вовчак О. Д. Кредит і банківська справа: Підручник. О. Вовчак, Н. Руцишин, Т. Андрейнів. К.: Знання, 2008. 564 с.

3. Деркач Ю.Б. Система валютного контролю уповноважених банків України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2015. № 12. С. 178–181.
4. Дзюблюк О. В. Валютна політика : підруч. К. : Знання, 2007.
5. Єпіфанов А. О. Операції комерційних банків: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. 523 с.
6. Кузнецова С. А. Банківська система : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 400с.
7. Прасолова С. П. Банківські операції: навч. посіб. та практик. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 568 с.

Тема 17

1. Банківські операції: підручник. Заг. ред. А. М. Мороз. Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана". 3-тє вид., переробл. і доп. К. : КНЕУ, 2008. 608 с.
2. Банківські операції: Підручник. За ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2009. 696 с.
3. Вовчак О. Д. Кредит і банківська справа: Підручник. К.: Знання, 2008. 564 с.
4. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2013. 578с.
5. Кузнецова С. А. Банківська система: навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 400с.
6. Прасолова С.П. Кредитування і контроль: Навч. посібник. К.: Ліра. 2008. 202 с.
7. Рябініна Л.М., Няньчук Н.Ю., Ухлічева Л.І. Банківські операції: навчальний посібник. Одеса: ОДЕУ, 2011. 536 с.

Теми 18

1. Гроші та кредит:навчально-методичний посібник для самостійної та індивідуальної роботи студентів економічних спеціальностей денної та заочної форм навчання/ Ільчук В.П., Андрєєва О.В. К.:ДЕТУТ, 2013. 263 с.
2. Ковальчук Л.Ф. Банківські операції : навчальний посібник. К. Ф. Ковальчук ; І.В. Вишнякова ; Савчук Л.М. ; І. Г. Сокиринська . ЦУЛ , 2013. 162 с.
3. Левандівський О. Т. Банківські операції : навчальний посібник. Знання , 2012. 463 с.
4. Операції комерційних банків : навчальний посібник. Р. Р. Коцовська, В. І. Ричаківська, Г. П. Табачук ; НБУ, Львівський банківський ін-т. 4-е вид., випр. К. : Алерта, 2004. 500 с.
5. Прасолова С. П. Банківські операції: навч. посіб. та практик. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 568 с.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. 1. Офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України. URL: <http://www.ssmc.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
6. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

Розробник навчально-методичних матеріалів:
Викладач дисципліни – доцент кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук

_____ Я. Г. Бучковська

23 жовтня 2017 року

Схвалено кафедрою менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

24 жовтня 2017 року, протокол № 3.

Завідувач кафедри _____ В.П. Синчак

24 жовтня 2017 року

Декан факультету управління та економіки _____ І. Б. Ковтун

24 жовтня 2017 року

Погоджено методичною радою університету ____ _____ 2017 року,
протокол № ____.

Голова методичної ради _____ В.Т.Савицький

26 жовтня 2017 року

Обліковий обсяг – 2,23 ум.др.арк.

Оновлення навчально-методичних матеріалів:

Викладач дисципліни – доцент кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук

_____ Я. Г. Бучковська

28 вересня 2020 року

Схвалено кафедрою менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

29 вересня 2020 року, протокол № 2.

Завідувач кафедри _____ В.П. Синчак

29 вересня 2020 року

Обліковий обсяг програми – 0,1 ум.др.арк.